

ГНІЗДУВАННЯ ОРЛАНА-БІЛОХВОСТА У КАНІВСЬКОМУ ЗАПОВІДНИКУ

В.М. Грищенко, М.Н. Гаврилюк

Канівський природний заповідник, Черкаський університет

Орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla*) — рідкісний вид, занесений до Червоних книг України і МСОП. Загальна чисельність його в Україні становить зараз близько 50–70 пар, з них більша частина гніздиться на Дніпрі (Grishchenko, Gavrilyuk, in press). У Канівському заповіднику це досить звичайний вид. Він постійно зустрічається на зимівлі (Грищенко та ін., 1997) і під час перельотів. Влітку орлан також регулярно спостерігається в заповіднику, хоча і в невеликій кількості. Поодинокі птахи неодноразово відмічались на о-вах Дніпра Круглик і Шелестів. Постійно вони зустрічаються також на Зміїних о-вах на Канівському водосховищі. Пара орланів гніздиться неподалік від них — у Ліпльавському лісництві на лівому березі Канівського водосховища.

На території Канівського заповідника орлан-білохвіст до останнього часу не гніздився. У 1994–1995 рр. пара вже весь гніздовий сезон трималася на о-вах Круглик і Шелестів. Птахи займали гніздову територію, але не розмножувалися. У 1996 р. орлани загніздилися у нагірній частині заповідника — в урочищі Топило. Гніздо знаходиться у невеликій ділянці соснового лісу на схилі за 2,8 км від Дніпра. Збудоване воно на порівняно невеликій сосні на висоті близько 12 м в основі бічних гілок у верхній частині крони. У 1996 р. пара вивела 1 пташеня, у 1997 р. гніздування було неуспішним.

Протягом зимового періоду 1996/1997 рр. на о-вах Круглик і Шелестів неодноразово спостерігалися 1–2 дорослих орлани з молодим птахом. Цілком імовірно, що це був саме выводок із заповідника, хоча без кольорового мічення птахів підтвердити це неможливо.

Література

- Грищенко В.М., Гаврилюк М.Н., Яблоновська-Грищенко Є.Д. (1997): Зимівля водоплавних та навколоводних птахів в районі Канівського заповідника у 1987-1997 рр. - Запов. справа в Україні. 3 (1): 41-44.
- Grishchenko V.N., Gavrilyuk M.N. (in press): Present state of population of the White-tailed Sea Eagle (*Haliaeetus albicilla*) in Ukraine. - Biologia e Conservazione della Fauna. Abstr. First Meeting Europ. Ornithol. Union. Bologna.

ФАУНІСТИЧНІ КОМПЛЕКСИ ЖУЖЕЛИЦЬ (*COLEOPTERA, CARABIDAE*) НА РІЗНИХ СТАДІЯХ ВТОРИННОЇ СУКЦЕСІЇ ОСНОВНИХ ЕКОСИСТЕМ КАНІВСЬКОГО ПРИРОДНОГО ЗАПОВІДНИКА

О.М. Павленко

Канівський природний заповідник

Однією з найпоширеніших груп організмів, що населяють практично всі наземні біотопи, є жукелиці. Вони є хорошим модельним об'єктом для вивчення змін в екосистемах під впливом антропогенних факторів (Вакаренко, Хоменко, 1994).

Метою наших досліджень було вивчення впливу сукцесійних процесів в екосистемах Канівського природного заповідника на ґрунтову мезофауну, зокрема на жукелиць.

В даній роботі наведені результати досліджень, які проводилися в 1991–1995 рр. в 7 біотопах, що відповідають основним стадіям вторинної сукцесії екосистем нагірної частини заповідника:

1. Лучно-степова ділянка. Розташована на виступі пагорби урочища Велике Скіфське го-

родище (в минулому агроценоз). Це початкова стадія заростання самосівом берези. В трав'янистому покриві панують райграс високий і кунічник наземний.

2. Молодий березняк. В першому розрідженому ярусі домінує береза повисла, в другому — граб звичайний і клен гостролистий. Підріст складається з граба і клена гостролистого, зустрічаються поодинокі екземпляри ясеня звичайного. Трав'яний ярус лише починає формуватися.

3. Молодий грабняк. У верхньому ярусі домінує граб (50–60 років), поодинокі екземпляри клена гостролистого. Трухляві стовбури берези свідчать про заміну березових насаджень грабовими. Підріст на рівні трав'яного ярусу і представлений